

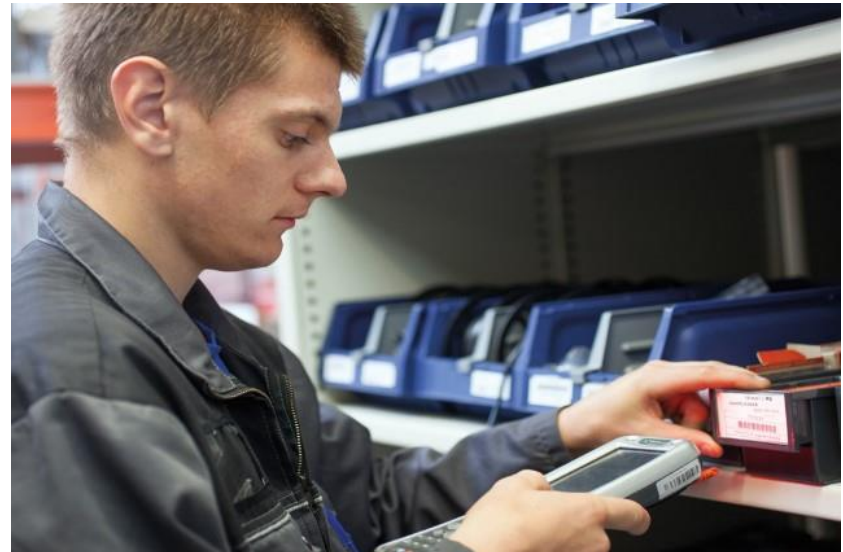

Laadukasta koulutusta! - koulussa ja työpaikalla

Sisällysluettelo

- Tavoitteet perehdytysmateriaalille
- Perehdytysmateriaalin käyttö
- Laadunhallinta ja laatu kohtaavat työelämän ja oppilaitosten yhteistyössä
- Työelämässä ja työssä tarvittavan osaamisen varmistaminen
- Lisää tietoa
- Materiaalin tuottajat

Tavoitteet perehdytysmateriaalille

- Perehdytysmateriaalin tavoitteena on
 - Kuvata missä asioissa laadunhallinta ja laatu kohtaavat työelämän ja oppilaitosten yhteistyössä
 - Lisätä työnantajien ja työntekijöiden tietoisuutta ammatillisen koulutuksen laadunhallinnasta
 - Edistää työnantajien ja työntekijöiden osallistumista ja vaikuttamista ammatillisen koulutuksen laadunhallintaan ja laatutyöhön

Työnantajat saavat osaavia ja eri työtehtäviin soveltuvia työntekijöitä

Työnantajat saavat mahdollisuuden löytää työllistymismahdollisuuksia erilaisille osaajille

Työpaikalla tapahtuva oppiminen ja myös muu yhteistyö on laadukasta ja vastaa sille asetettuja tavoitteita.

Koulutuksen järjestäjät saavat palautetta työelämältä.

Perehdytysmateriaalin käyttö

- Materiaalia voi käyttää
 - erilaisissa yhteisissä tapaamisissa, esim. perehdytys- ja koulutustilaisuuksissa
 - perehtymiseen kullekin käyttäjälle sopivana ajankohtana
 - työpaikoilla ja oppilaitoksissa.
- Materiaali on suunnattu sekä työnantajille ja työntekijöille että ammatillisten oppilaitosten henkilöstölle ja opiskelijoille.
- Diaesityksen kautta voi hyödyntää materiaalissa olevia linkkejä.

Materiaali lähtee liikkeelle opiskelijoihin liittyvästä yhteistyöstä ja kumppanuudesta

Laadunhallinta ja laatu kohtaavat työelämän ja oppilaitosten yhteistyössä

Opetus ja oppiminen

- Oppimisympäristöjen, opetuksen ja ohjauksen ajantasaisuus ja työelämävastaavuus
- Työelämässä vaadittavan laatuosaamisen varmistaminen osana opetusta ja oppimista
- Ammatillisen koulutuksen laaja-alaisuuden varmistaminen

Koulutus on pääsylippu työelämään ja alalle, jolle opiskelija kouluttautuu.

Työpaikalla järjestettävä koulutus

- Opiskelijan osaamisen ja valmiuksien arviointi
 - tavoitteiden asettaminen
 - vahvuuksien nostaminen
 - ohjaus- ja tukitoimien määrittäminen ja suunnitelma niiden toteutuksesta ja seurannasta.
- Työpaikan soveltuvuuden arviointi
 - vastaaminen koulutukseen, jota opiskelija suorittaa ja asetettuihin tavoitteisiin
 - työpaikan turvallisuus, erityisesti nuoret työntekijät (ml. Ilmoitukset AVille)
 - työpaikkaohjaajien osaaminen ja tilanteen tasalla oleminen.
- Työpaikalla järjestettävän koulutuksen arviointi
 - opiskelijan osaaminen ja vahvuudet
 - ohjaus- ja tukitoiminen toimivuus myös suhteessa työllistymiseen
 - toimivuus prosessina.

Työpaikalla käytännön työtehtävien parissa tapahtuvalla koulutuksella on tärkeä osa, joka tukee opiskelijan ammatillista osaamista ja omia vahvuuksia.

Työpaikalla tapahtuvan koulutuksen aikana työnantajalla on hyvä mahdollisuus perehtyä opiskelijan osaamiseen ja / tai valmiuksiin – moni työllistyy työssäoppimispaikkaansa.

Ammattiosaamisen näytöt ja tutkintotilaisuudet

- Ammattiosaamisen näytöt, ammatillinen peruskoulutus
 - opiskelija osoittaa tekemällä käytännön työtehtäviä miten hyvin hän on saavuttanut ammatillisten opintojen tavoitteet ja työelämän edellyttämän ammattitaidon
 - ovat oppilaitoksen ja työelämän yhdessä suunnittelema, toteuttama ja arvioima työtilanne tai työprosessi.
- Tutkintotilaisuudet, ammatillinen aikuiskoulutus
 - näyttötutkinnon perusteissa vaaditun ammattitaidon osoittaminen ja arviointi tapahtuu ensisijaisesti autenttisissa työympäristöissä ja -tehtävissä
 - tutkintotilaisuuden suunnittelevat, toteuttavat ja arvioivat kolmikantaisesti työntekijä-, työnantaja- ja opettajaedustaja.

Onnistunut arviointi edellyttää arviointiosaamista kaikilta arviointiin osallistuvilta osapuolilta.

Arvioinnissa käytetään tutkinnon perusteissa olevia arvioinnin kriteerejä. Arviointiin osallistuvat opettaja, opiskelija ja työelämän edustaja.

Opiskelijoiden työllistyminen

- Ammatillisen koulutuksen tarkoitus on antaa valmiudet alalle ja työelämään sekä tukea työllistymistä.
- Oppilaitoksen ja työelämän yhteistyö varmistaa osaamisen kehittymisen ja edistää työllistymistä.
- Työelämään siirtymistä tuetaan erilaisin tukimuodoin ja työnantajien on myös mahdollista saada tukea uuden työntekijän palkkaamiseen.
- Työpaikalla tapahtuva oppiminen on keskeinen osa ammattitaidon kehittämistä ja kanava työllistymiseen.
- Oppilaitokset toivovat palautetta koulutuksen tuottaman osaamisen ("koulutusammattien") ja työelämän ammattien vastaavuudesta.

Työelämä tarvitsee ja hyötyy monenlaisista osaajista.

Monimuotoisuus on oleellinen osa muuttuvaa suomalaista työelämää.

Erilaisuuden ymmärtäminen ja hyväksyntä edistää yhteisön moninaisuutta.

Oppilaitoksen ja työelämän henkilöstön osaaminen

- Oppilaitoksen henkilöstön osaamisen vahvuusalueita ovat opetussuunnitelma-, ohjaus- ja arviointiosaaminen.
- Työpaikan henkilöstön osaamisen vahvuusalueita ovat työelämäosaaminen ja työelämässä tarvittava laatuosaaminen.
- Osaamisen kehittämistä tukee
 - koulutuksen suunnittelu, toteutus, arviointi ja kehittäminen yhteistyössä ja tätä kautta osaamisen kehittyminen vuorovaikutuksessa
 - opetushenkilöstön työelämäjaksot
 - työpaikan henkilöstölle järjestettävä työpaikkaohjaajakoulutus.

Jäsenyys yhteistyöelimissä

Ammattiosaamisen näyttötoimielin

- hyväksyy ammatillisen koulutuksen järjestäjän opetussuunnitelman osana olevat suunnitelmat ammatiosaamisen näyttöjen toteuttamisesta ja arvioinnista
- päättää näyttöjen arvioijista.

Tutkintotoimikunta

- tutkintotoimikunnat ovat luottamushenkilöelimiä, jotka Opetushallitus asettaa enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan hoitamaan näyttötutkintoja.

Ammatillinen neuvottelukunta

- tehtäviä mm. ovat ammatillisen koulutuksen ja työelämän muutosten ennakointi, koulutuksen laadun kehittäminen ja toimialan markkinointi koulutukseen hakeutuville.

Opetussuunnitelmatyö

- Koulutuksen järjestäjät laativat OPH:n julkaisemien tutkinnon perusteiden, muiden määräysten ja ohjeiden perusteella omat suunnitelmansa koulutuksen toteuttamisesta. Keskeisiä suunnitelmia ovat opetussuunnitelmat ja näyttösuunnitelmat.
- Opetussuunnitelman yhteisessä osassa kuvataan koulutuksen järjestämisen yleiset periaatteet ja tutkintokohtaisissa osissa mm. tutkinnon osien tarjonta, suorittamisjärjestys, oppimisympäristöt ja arviointi.

Jotta suunnitelmat vastaavat niin viranomaisten määräyksiä (osaamisperusteisuus) kuin työelämän (työelämälähtöisyys) ja opiskelijoiden (HOPS, joustavuus) tarpeita, on tärkeää, että ne laaditaan ja niitä kehitetään yhteistyössä työelämän ja opiskelijoiden kanssa.

Oleellista on, että suunnitelmat nostavat esiin opiskeltavan alan keskeisen osaamisen ja myös alalla vaadittavan laatuosaamisen.

Toiminnan seuranta, arviointi ja kehittäminen

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät seuraavat ja arvioivat toimintaansa monin eri tavoin. Arviointeihin osallistuu yleensä koulutuksen järjestäjän johdon ja henkilöstön lisäksi opiskelijoita, työelämän edustajia ja muita sidosryhmiä.

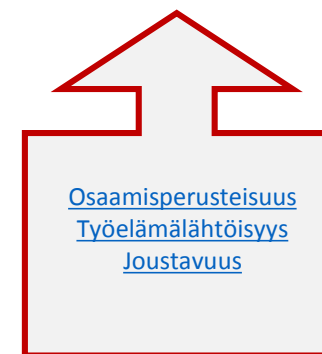
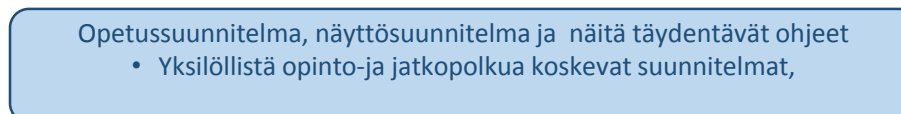
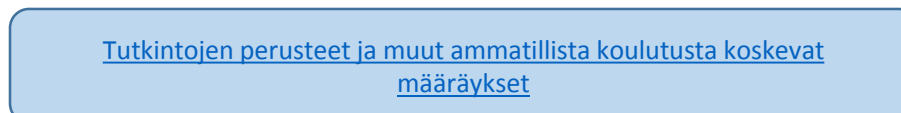
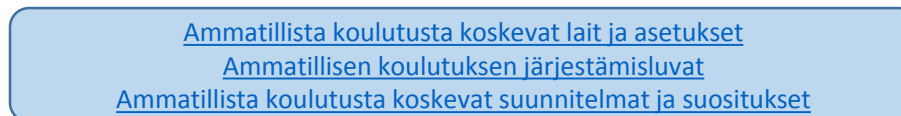
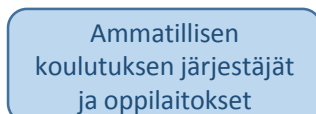
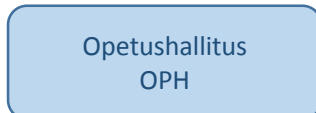
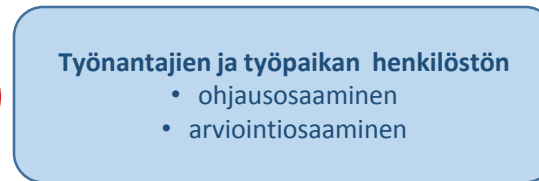
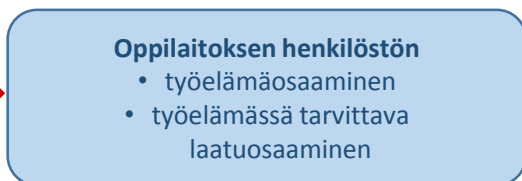
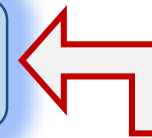
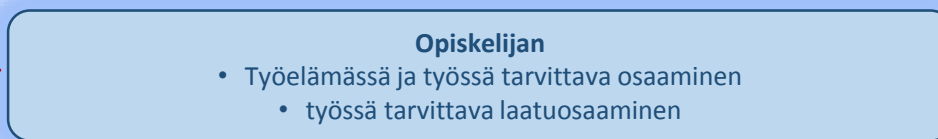
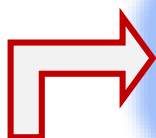
- **Koulutuksen järjestäjän arviointeja ovat esimerkiksi** itsearvioinnit, sisäiset auditoinnit ja ulkopuolisten tahojen tekemät arvioinnit; mm. tilatut ulkoiset arvioinnit tai laatupalkintokilpailut
- **Viranomaisten, kuten opetus- ja kulttuuriministeriö ja Kansallisen koulutuksen arviointikeskus tekemiä arviointeja ovat esimerkiksi** oppimistulosten arvioinnit ja ennakkoon määritetyt teema-arvioinnit, esim. työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt
- **Muita arviointeja, joissa työelämän edustajat ovat mukana ovat esimerkiksi** oppimisympäristöjen työelämävastaavuuden arvioinnit, työelämässä tarvittavan laatuosaamisen saavuttamisen arviointi

Palautetta pyydetään mm. työpaikalla tapahtuvasta oppimisesta ja ammattiosaamisen näytöistä työpaikkakouluttajilta, opiskelijoilta ja työssäoppimisesta vastaavilta opettajilta.

Työelämässä ja työssä tarvittavan osaamisen varmistaminen - vaikuttavat tekijät

Ammatillista koulutusta koskevia lakeja ja asetuksia - raamit koulutuksen järjestämiselle

- Ammatillista koulutusta säädetään laeilla ja asetuksilla, ks.
 - http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattillinen_koulutus/lait_ja_saaedokset/?lang=fi
 - http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/lainsaadanto/ammattikoulutus
- Keskeisiä lakeja ja asetuksia ovat:
- Laki ammatillisesta peruskoulutuksesta 630/1998
 - **Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida antamaansa koulutusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. (24§)**
 - **Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. (24§)**
- Laki ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 631/1998
- Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1705/2009
- Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 811/1998
- Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta annetun asetuksen muuttamisesta 799/2014
- Asetus ammatillisesta aikuiskoulutuksesta 812/1998
- Valtioneuvoston asetus ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteishausta 30/2008
- Valtioneuvoston asetus opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta 1766/2009

”Ammatillisen perustutkinnon suorittaneella on laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä osa-alueella.”

”Ammatillinen perustutkinto voidaan suorittaa ammatillisena peruskoulutuksena tai ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuna näyttötutkintona.”

Ammatillisen koulutuksen järjestämisluvat

Ammatillisen koulutuksen järjestäjät vastaavat järjestämislupansa puitteissa

- ammatillisen koulutuksen organisoinnista omalla alueellaan tai valtakunnallisesti
- koulutuksen suuntaamisesta alueensa elinkeino- ja työelämän tarpeiden mukaisesti
- opetussuunnitelmien sisällöistä opetushallituksen antamien perustutkintojen perusteiden pohjalta.

Järjestäjät päättävät itsenäisesti siitä, millaisia oppilaitoksia tai toimipisteitä ne ylläpitävät.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan koulutuksen järjestäjälle, joka voi olla kunta, kuntayhtymä, rekisteröity yhteisö tai säätiö tai valtion liikelaitos.

Järjestämisluvissa määrätään mm.

- kunnat, joissa koulutusta voidaan järjestää
- koulutusalat, joilla koulutusta voidaan järjestää sisältäen ammatillisten perustutkintojen ja ammatillisen lisäkoulutuksen lisäksi ammatilliseen koulutukseen valmistavan sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen.
- opiskelijamäärä, joka samalla on rahoitukseen oikeuttava opiskelijamäärä
- erityinen koulutustehtävä, esim. ammatillinen erityisopetus
- koulutuksen järjestämismuoto, esim. etä- ja lähiopetus, työpaikalla tapahtuva koulutus, oppisopimuskoulutus.

Ammatillista koulutusta koskevia määräyksiä

Opetushallitus antaa ammatilliseen koulutukseen määräyksiä, jotka perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön.

Määräykset ovat koulutuksen järjestäjiä sitovia

Määräyksiä noudattamista myös valvotaan, esimerkiksi kansallisin arvioinnein.

Määräyksiä ovat

- tutkintojen perusteet
- muut ammatillisen koulutuksen opetusta ja ohjausta koskevat määräykset

Tutkintojen perusteet

Tutkintojen perusteet sisältävät

- tutkintonimikkeet
- tutkinnon muodostumisen
- tutkintoon sisältyvät tutkinnon osat
- tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet
- osaamisen arvioinnin

Tutkintojen perusteiden laadinnassa on mukana myös alan työelämän edustajat.

Uusitut tutkintojen perusteet otettiin käyttöön 1.8.2015.

Uudistuksessa keskeisiä tavoitteita ovat **osaamisperusteisuus**, **työelämälähtöisyys** ja **joustavuus**. Aiemmin hankitun osaamisen tunnustamisen tavoitteena on päällekkäisen koulutuksen karsiminen ja opiskeluaikojen lyhentäminen.

- **Osaamisperusteisuus**

- tutkinnon suorittaminen perustuu osaamiseen
- osaaminen määritellään ammattitaitovaatimuksina tai osaamistavoitteina

- **Työelämälähtöisyys**

- koulutus tuottaa työelämässä tarvittavia taitoja ja tietoa
- koulutus suunnitellaan yhteistyössä työelämän kanssa
- koulutus toteutetaan työvaltaisesti ja sitä järjestetään mahdollisimman aidoissa oppimisympäristöissä, mieluiten työpaikoilla

- **Joustavuus**

- yksilölliset opintopolut, henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tai opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, jossa suunnitellaan opiskelijan oma opintopolku, aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen, valinnaisuus sekä työssäoppiminen ja ammattiosaamisen näytöt

Muut ammatillista koulutusta koskevat määräykset

Muut määräykset täydentävät tutkintojen perusteita. Niissä määritellään mm.

- Todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävät tiedot ammatillisessa peruskoulutuksessa
- Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen mitoituksen periaatteet ja arvosanojen muuntaminen ammatillisessa peruskoulutuksessa
- Opiskelijan terveydentilaa koskevat vaatimukset ammatillisissa perustutkinnoissa
- Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista ammatillisessa peruskoulutuksessa
- Kodin ja oppilaitoksen yhteistyön ja opiskelijahuollon keskeiset periaatteet sekä opetustoimeen kuuluvan opiskelijahuollon tavoitteet ammatillisessa peruskoulutuksessa /Opiskeluhooltosuunnitelman laatiminen ammatillisessa peruskoulutuksessa

Opetushallitus antaa lisäksi ohjeita mm. tutkinnon perusteiden toimeenpanosta, opiskelijan arvioinnista ja työpaikalla hankittavasta osaamisesta. Näitä ohjeita hyödynnetään koulutuksen järjestäjän omien suunnitelmien ja toimintaohjeiden laatimisessa.

Linjauksia, suosituksia ja ohjeita

- **Koulutus ja tutkimus vuosina 2011-2016 (KESU)** <http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2012/Kehittamissuunnitelma.html>
 - painopisteitä vuosina 2011-2016 ovat mm.:
 - Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen laadunhallintaa siten, että **kaikilla ammatillisen koulutuksen järjestäjillä** on vuoteen 2015 mennessä **toimiva laadunhallintaa ja laadun jatkuvaa parantamista tukeva järjestelmä**.
 - **Kehitetään työpaikoilla ja -pajoilla tapahtuvan opiskelun ja oppisopimuskoulutuksen laadunhallinnan välineitä ja menettelyitä.**
 - Ammatillisen koulutuksen **rahoitus uudistetaan** palkitsemaan koulutuksen laadusta ja laadun parantamisesta.
- **Ammatillisen koulutuksen laadunhallintasuositus 2008**
http://www.oph.fi/download/46734_ammattillisen_koulutuksen_laadunhallintasuositus.pdf
 - Tuo esiin, että ammatillisen koulutuksen **laadun jatkuva parantaminen on yksi keskeinen painopiste** niin Suomessa kuin Euroopan unionissakin.
 - OKM:n vahvistama opas, jonka tehtävänä on tukea ja kannustaa ammatillisen koulutuksen järjestäjiä kehittämään toimintansa laatua. OPH on tehnyt laadunhallintasuosituksen **valmistelutyötä yhteistyössä ammatillisen koulutuksen järjestäjien, työ- ja elinkeinoelämän sekä opiskelijoiden kanssa.**
- **Ammatillisen koulutuksen laatustrategia 2011 – 2020**
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/Ammatillisen_koulutuksen_laatustrategia_2011_2020.html
 - OKM:n asettaman työryhmän valmisteleva ehdotus laadunhallinnan strategiseksi linjauksiksi ja niitä tukeviksi kehittämistoimenpiteiksi.
 - Työelämän, työmarkkinoiden ja osaamistarpeiden nopea muuttuminen, väestön ikääntyminen sekä julkisen talouden kestävyysongelmat ja tuottavuuspaineet edellyttävät, että ammatillinen koulutus **tuottaa joustavasti, laadukkaasti ja kustannustehokkaasti työelämän edellyttämää osaamista, joka turvaa opiskelijan työllistymisen**, antaa valmiuksia työelämään siirtymiseen, osaamisen uudistamiseen työuran eri vaiheissa, edistää työvoiman liikkuvuutta ja edistää osallistumista työelämän kehittämiseen. Tämä **edellyttää koulutuksen, työelämän ja muiden toimijoiden välistä tiivistä yhteistyötä koulutus ja kehittämispalvelujen suunnittelussa, toteuttamisessa ja osaamistarpeiden ennakoinnissa.**

Lisää tietoa

- Ammatilliset oppilaitokset tarjoavat koulutusta ja valmennusta mm. seuraavissa asioissa
 - Työyhteisöosaaminen
 - Työpaikkaohjaajakoulutus ja perehdyttäminen
 - Työssäoppimisen laatukriteerit työpaikalle (Yhdessä tekemällä –hanke, ESR) [Linkki](#)
 - Valmiina vastaanottamaan – valmennusta työyhteisölle (Teot tutuiksi –hankkeen tuotos, ammatilliset erityisoppilaitokset) http://www.luovi.fi/wp-content/uploads/2013/12/Teot_tutuiksi.pdf
- Ammatillisen koulutuksen henkilöstölle ja opiskelijoille suunnatut Laatu-katti vieköön perehdytysmateriaalit laadunhallintaan ja laatuun löytyvät linkistä
 - <http://www.luovi.fi/luovi/yhteistyossa/projektit/projekteissa-tuotettua-materiaalia/>

Materiaalin tuottajat

- Materiaali on tuotettu Laatus joka päivä! –hankkeessa, jossa hankekumppanit ja yhteyshenkilöt olivat
 - Ammattiopisto Luovi, Marjut Huttunen (hankkeen vetäjä)
 - Aitoon koulutuskeskus, Marita Sarkola
 - Bovallius ammattiopisto, Erkki Kulmala
 - Keskuspuiston ammattiopisto, Tarja Heikkinen
 - Kiipulan ammattiopisto, Rauno Konttila
 - Validia Ammattiopisto, Hanna-Liisa Ollila
- Käsikirjoittajat
 - Marjut Huttunen, Ammattiopisto Luovi
 - Jari Keisu, Ammattiopisto Luovi
 - Anna-Mari Leskelä, Ammattiopisto Luovi
 - Rauno Konttila, Kiipulan ammattiopisto
- Palautteet
 - Jari Keisu (jari.keisu@luovi.fi)

